

Høringsinnspill til NOU 2024:4 Voldtekt – et samfunnsproblem

Sex og Politikk takker for muligheten til å komme med høringsinnspill til NOU 2024:4 og vil i hovedsak kommentere på forslagene til forebyggende tiltak.

Sex og Politikk er landets største tilbyder av gratis, helhetlig seksualitetsundervisningsmaterieell tilpasset læreplanverket. I over tretten år har vi tilbudt undervisningsmaterieell, og i dag inneholder vår digitale undervisningsportal opplegg for samtlige av skolens trinn. I skoleåret 2022/23 var undervisere ved nærmere halvparten av landets grunnskoler registrert for å bruke materieellet vårt, Uke 6 for grunnskolen og Uke 16 for videregående. Alt materieell fra oss er utviklet i tråd med UNESCO sin globale standard og forskning på feltet. Det vil si at det fremmer et positivt syn på seksualitet, og har som formål å gi elevene kunnskap og handlingskompetanse til å blant annet ivareta sin egen seksuelle helse, bli kjent med sine grenser og respektere andres. Arbeidet for dette må starte allerede i barnehagen og derfor gir vi også kurs for barnehagelærerutdanninger. På denne måten kan vi sikre at barn og unge får faglig forankret informasjon om temaer som positiv seksualitet, relasjoner, grenser, samtykke, kommunikasjon og digital dømmekraft fra tidlig alder. I likhet med Voldtektsutvalget ser vi på helhetlig seksualitetsundervisning som et viktig ledd i det forebyggende arbeidet mot voldtekt, og opplever gjennom våre brukerundersøkelser og kontakt med undervisere at det er et stort ønske om styrking av dette i skolen.

Dette ønsket gjenspeiles også i eksterne rapporter/undersøkelser og oppslag i media. Her ser vi at det er varierende hva elever får av undervisning, og mange, både foreldre, elever og lærere, etterspør en helhetlig innsats for å sikre alle elevers rett til god undervisning på dette området. Elevene ønsker gjerne mer og bedre undervisning og undervisere ønsker støtte og faglige ressurser. Vi ser svært positivt på at Voldtektsutvalget går grundig til verks i å redgjøre for de viktige forebyggende effektene god seksualitetsundervisning kan ha i arbeidet mot voldtekt. Foreningen støtter derfor NOUen sine anbefalinger om et massivt løft for å forebygge voldtekt og vil fremheve noen områder hvor vi mener innsatsen bør styrkes:

1: Et massivt løft for å forebygge voldtekt – sikre tilgang til helhetlig seksualitetsundervisningsmaterieell gjennom stabil finansiering

Seksualitetsundervisning er ferskvare og krever kontinuerlig oppdatering og tilpasning av materieellet for å følge samfunnsutviklingen og være relevant for barn og unge. For eksempel er bruken av sosiale medier svært annerledes i dag enn da Sex og Politikk startet sitt arbeid på starten av 2000-tallet. Barn og unge fortjener, og ønsker, faglig oppdatert og relevant informasjon. Dette krever en kontinuerlig innsats. Slik tilskuddsordningene fungerer i dag gis det årlige bevilgninger noe som gir liten forutsigbarhet til å jobbe målrettet med de behovene undviserne og elevene har. I tillegg øker risikoen for å miste opparbeidet fagkompetanse i organisasjonen slik Sex og Politikk opplevde i 2023 da en av våre tilskuddsgivere gjennom mange år plutselig reduserte støtten til seksualitetsundervisningsarbeidet med 52%. Reduksjonen ble gjort med et samtidig ønske om at Kunnskapsdepartementet skulle overta deler av finansieringen, men dette ble ikke gjort. Dette førte til oppsigelser i stab og reduksjon i arbeidet ut mot skoler og undvisere. Videre opplever organisasjonen at svaret på søknader først kommer i april/mai inneværende år, som igjen kan gå utover kontinuiteten i tilbudet vårt.

At både helse- og kunnskapsmyndighetene finansierer utvikling av seksualitetsundervisningsmaterieell viser det tverrfaglige aspektet ved seksualitet. Samtidig ser det ut

til å være en utfordring å koordinere innsatsen mellom departementene og avgjøre hvor ansvaret skal ligge.

Sex og Politikk ønsker en styrking av finansiering til helhetlig seksualitetsundervisning, samt flerårige bevilgninger slik at vi kan sikre et stabilt tilbud til de nærmere 6000 lærerne som benytter materiell fra oss.

2: Prioritering av seksualitetsundervisning i politisk ledelse og skoleledelsen - alle må spille på lag i det forebyggende arbeidet

Sex og Politikk sine erfaringer er at undervisere ønsker å gi god seksualitetsundervisning gjennom skoleløpet. Samtidig er det utfordrende å prioritere dette i en hektisk skolehverdag med fokus på undervisning rettet mot fag som inkluderes i nasjonale prøver og/eller eksamen. En tydelig prioritering av seksualitetsundervisning fra skoleeierne og skoleledelsen vil kunne gi undervisere større mulighetsrom til å gjøre plass til seksualitetsundervisning i sin hverdag. Vi erfarer at mange skoler opererer med fagdager om seksualitet eller lignende, selv om dette er et godt tiltak, så er det ikke tilstrekkelig. Læring om seksualitet, relasjoner, grenser og samtykke er lik læring i alle andre fag, det betyr at den må formidles, vurderes og diskuteres i fellesskap, og deretter gjentas jevnlig for at den skal sitte.

NOUen anbefaler tydelige og forpliktende retningslinjer for seksualitetsundervisningen i skolen. Sex og Politikk stiller seg positive til å konkretisere hva seksualitetsundervisningen i norsk skole skal innebære helt spesifikt, da dette kan gjøre det lettere for undervisere å vite hva som er forventet at de skal gå gjennom og at elevene selv vet hva de har rett til å lære om. Om dette arbeidet innebærer nasjonale retningslinjer eller en konkretisering/utvidelse av kompetansemålene kan være interessant å utforske videre. Organisasjonen stiller seg svært positive til at en evaluering av læreplanverket skal inkludere en evaluering av seksualitetsundervisningen.

Sex og Politikk ser behovet for en gjennomgang av tverrsektorielt samarbeid for å sikre helhetlig seksualitetsundervisning i skolen.

3: Seksualitetsundervisning krever fagkompetanse – styrke rammeplaner for fagutdanningene

For en god seksualitetsundervisning er det essensielt at både barnehagepersonell og undervisere i skolen har kompetanse til å snakke godt med barna. Det er i dag svært lite fokus på seksualitetsundervisning i profesjonsutdanningene mot barnehage, skole og profesjoner rettet mot barn og unge samt kursing for lærere i skolen. Sex og Politikks erfaring og undersøkelser på feltet¹ viser at det er et behov og ønske blant undervisere i skole og barnehage for verktøy og kompetanse på feltet seksualitet. Alle som underviser om seksualitet for barn og unge, vet at tematikken kan oppleves sensitiv, og man kan være redd for å få spørsmål en ikke kjenner seg trygg til å svare på eller bemerkninger som er vanskelige å takle. Ved å styrke rammeplaner for fagutdanningene kan man sikre at alle som skal samtale om seksualitet med barn og unge kjenner seg trygge og faglig kompetente, og at de vet hvordan de skal fasilitere samtalen for å skape rom for læring og utvikling. ***Sex og Politikk støtter forslaget fra Voldtektsutvalget om å styrke rammeplanene for lærerutdanningene, men understreker at dette også må inkludere profesjonsutdanninger rettet mot arbeid med barn og unge, slik som bl.a. barnehage og barnevern.***

4: Undervisning på alle språk - materiell på bokmål, nynorsk og samiske språk

¹ NTNU, [Mulighetsrom for helhetlig seksualitetsundervisning i lærerutdanningene](#). Sex og samfunn, [Hva inngår i dagens seksualitetsundervisning?](#)

NOU'en legger vekt på behovet for å sikre innsats og materiell på samiske språk. Sex og Politikk støtter dette forslaget. De siste 7 årene har foreningen jobbet for å oppnå det vi kaller en "gullstandard", der vi tilbyr alt seksualitetsundervisningsmateriellet på bokmål, nynorsk og nordsamisk. Vi har nå tatt dette et skritt lenger og satt i gang et arbeid med tilrettelegging på sør- og lulesamisk.

I vår kontakt med de samiske språkmiljøene og undervisere ser vi et tydelig behov for å sikre et tilpasset materiell som oppleves relevant og nyttig for undervisere og elever. Vi erfarer blant annet at språk knyttet til seksualitet kan både oppleves sensitiv og lite kjent blant undervisere. For å sikre ett vokabular som både er korrekt og oppleves relevant for barn og unge trengs det godt samarbeid med relevante fagmiljøer og samiske språkformidlere. Vi har blant annet startet et samarbeid med podcasten "Hævvi" i NRK, som setter seksualitet og sørsamisk språk på dagsorden på en åpen og humoristisk måte.

Å utvikle materiell på samiske språk krever fagpersoner med samisk språk og kulturkompetanse i tillegg til seksuell helse. Dette er en spisskompetanse som er utfordrende å rekruttere. Med kortvarige tilskudd er det svært utfordrende å beholde slik kompetanse i et arbeid som krever langsiktig innsats.

Med vennlig hilsen

Tor-Hugne Olsen, daglig leder

